

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

18731 *Llei 17/2009, de 23 de novembre, sobre el lliure accés a les activitats de servicis i el seu exercici.*

JUAN CARLOS I

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegem i entenguen esta llei.

Sapieu: Que les Corts Generals han aprovat la llei següent i jo la sancione.

PREÀMBUL

I

El sector servicis és el sector més important, tant de l'economia europea com de l'espanyola, en termes econòmics i d'ocupació i el que ha experimentat més desenrotllament en els últims anys. A esta expansió ha contribuït, sens dubte, el Tractat de la Comunitat Europea, que consagra, ja en 1957, tant la llibertat d'establiment com la llibertat de circulació de servicis dins de la Comunitat.

No obstant això, després de cinc dècades de vigència del tractat, els avanços en estes llibertats han sigut insuficients per a aconseguir un autèntic mercat únic de servicis que permeta als prestadors, en particular a les xicotetes i mitjanes empreses, estendre les seues operacions més enllà de les seues fronteres nacionals i beneficiar-se plenament del mercat interior i que al mateix temps oferisca als consumidors més transparència i informació, proporcionant-los més possibilitats d'elecció i uns servicis de qualitat a preus més baixos. La Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als servicis en el mercat interior, d'ara en avant la Directiva, aprovada en el marc de l'estratègia de Lisboa, respon a esta situació, a l'establiment d'una sèrie de principis d'aplicació general per a la normativa reguladora de l'accés a les activitats de servicis i el seu exercici dins de la Unió Europea.

En efecte, el sector servicis per les seues característiques està sotmés a una regulació complexa tant a Espanya com en la resta de països de la Unió Europea. De vegades, esta regulació pot resultar obsoleta o inadequada i donar lloc a distorsions en el funcionament dels mercats de servicis, com són la falta de competència, les ineficiències en l'assignació dels recursos o l'estretor dels mercats. A Espanya, atesa la importància del sector servicis, estes distorsions generen efectes negatius en el conjunt de l'economia, contribuint al diferencial d'inflació amb els països del nostre entorn, limitant l'avanç de la productivitat, el creixement, la creació d'ocupació i, en definitiva, la millora del benestar econòmic.

Per això, esta llei, quan incorpora la Directiva a l'ordenament jurídic, adopta un enfocament ambiciós intensificant l'aplicació dels seus principis, si bé estableix expressament que els servicis no econòmics d'interés general queden exclosos del seu àmbit d'aplicació. El fi és impulsar la millora de la regulació del sector servicis, reduint les traves injustificades o desproporcionades a l'exercici d'una activitat de servicis i proporcionant d'un entorn més favorable i transparent als agents econòmics que incentive la creació d'empreses i genere guanys en eficiència, productivitat i ocupació en les activitats de servicis, a més de l'increment de la varietat i qualitat dels servicis disponibles per a empreses i ciutadans. Així, la llei estableix com a règim general el de la llibertat d'accés a les activitats de servicis i el seu lliure exercici en tot el territori espanyol i regula com a excepcionals els supòsits que permeten imposar restriccions a estes activitats. L'objecte d'esta llei és, per tant, establir les disposicions i principis necessaris per a garantir el lliure accés a les activitats de servicis i el seu exercici realitzades en territori espanyol per prestadors establits a

Espanya o en qualsevol altre Estat membre de la Unió Europea, simplificant els procediments i fomentant al mateix temps un nivell elevat de qualitat en els serveis, promovent un marc regulador transparent, predicible i favorable per a l'activitat econòmica, impulsant la modernització de les administracions públiques per a respondre a les necessitats d'empreses i consumidors i garantint una millor protecció dels drets dels consumidors i usuaris de serveis.

Ara bé, és important destacar que per a la millora del marc regulador del sector serveis no basta amb l'establiment, per mitjà d'esta llei, de les disposicions i els principis generals que han de regir la regulació actual i futura de les activitats de serveis. Al contrari, serà necessari dur a terme un exercici d'avaluació de la normativa reguladora de l'accés a les activitats de serveis i el seu exercici d'acord amb els principis i criteris que esta llei estableix i, si és el cas, modificar o derogar esta normativa.

II

La llei consta d'un total de 32 articles, agrupats en sis capítols, sis disposicions addicionals, una disposició transitòria, una disposició derogatòria i sis disposicions finals.

El capítol I –«Disposicions generals»– concreta l'objecte de la llei, el seu àmbit d'aplicació i defineix alguns conceptes que són importants per a la seua comprensió.

La llei s'aplica als serveis que són oferits o prestats en territori espanyol per prestadors establits a Espanya o en qualsevol altre Estat membre de la Unió Europea. D'esta manera, esta llei no s'aplica a normes que hagen de ser respectades per la societat en el seu conjunt, ja siguen prestadors o particulars, com per exemple la normativa en matèria de dret penal o les normes de comportament en la circulació. És a dir, la llei no interfereix amb els requisits o amb la normativa que han de ser respectats pels prestadors en l'exercici de la seua activitat econòmica igual que pels particulars en la seua capacitat privada.

En el mateix sentit, esta llei no afecta les disposicions legals o reglamentàries en matèria d'ocupació i condicions de treball, incloent-hi la seguretat i salut en el treball, ni les clàusules contingudes en convenis col·lectius o en contractes individuals de treball ni l'exercici de drets col·lectius en l'àmbit laboral, com el dret a negociar, subscriure i aplicar convenis col·lectius i a emprendre accions de conflicte col·lectiu.

És important destacar que la llei es referix únicament a les activitats de serveis per compte propi que es realitzen a canvi d'una contraprestació econòmica. Els serveis no econòmics d'interés general, que es realitzen en absència de la dita contrapartida econòmica, no estan coberts per les disposicions del Tractat de la Comunitat Europea relatives al mercat interior, per la qual cosa no estan inclosos en l'àmbit d'aplicació de la Directiva i consegüentment tampoc en el d'esta llei. D'altra banda, esta llei no afecta els requisits que regixen l'accés als fons públics, incloent-hi les condicions contractuals específiques i les normes de qualitat que han de respectar-se com a condició per a percebre'ls.

No s'aplica esta llei, seguint la Directiva, als serveis financers; als serveis i xarxes de comunicacions electròniques; als serveis en l'àmbit del transport, incloent-hi els serveis portuaris; als serveis de les empreses de treball temporal; als serveis sanitaris; als serveis audiovisuals, incloent-hi els serveis cinematogràfics i la radiodifusió; a les activitats de joc, incloent-hi les loteries; als serveis socials relatius a la vivenda social, l'atenció a la infància i el suport a famílies i persones temporalment o permanentment necessitades, proporcionats directament o indirectament per les administracions públiques, i als serveis de seguretat privada.

A més, cal assenyalar que la Directiva tampoc s'aplica a les activitats que suposen l'exercici de l'autoritat pública. En el nostre ordenament jurídic això implica que els actes realitzats per fedataris públics, així com pels registradors de la propietat i mercantils, queden fora del seu àmbit d'aplicació. La llei tampoc s'aplica a l'àmbit tributari.

D'altra banda, convé assenyalar que esta llei no s'aplicarà a aquells aspectes concrets relacionats amb l'accés d'una activitat de serveis o el seu exercici regits per altres instruments comunitaris.

Finalment, en este capítol I es definixen els conceptes necessaris a l'efecte de l'aplicació d'esta llei: «servici», «prestador», «destinatari», «Estat membre d'establiment», «establiment», «establiment físic», «autorització», «requisit», «declaració responsable», «règim d'autorització», «raó imperiosa d'interés general», «autoritat competent», «professió regulada», «comunicació comercial».

Els dos següents capítols comprenen la regulació de la prestació de servicis en les seues dos modalitats: amb establiment i sense establiment.

Així, les disposicions del capítol II—«Llibertat d'establiment dels prestadors de servicis»—s'apliquen a tots els casos en què un prestador vullga establir-se a Espanya. En primer lloc, el capítol consagra el principi de llibertat d'establiment segons el qual els prestadors de servicis espanyols o de qualsevol altre Estat membre o els legalment residents a Espanya podran establir-se lliurement en territori espanyol per a exercir una activitat de servicis d'acord amb el que estableix esta llei. Una vegada establits, els prestadors de servicis podran exercir la seua activitat en tot el territori nacional, sense perjuí que per a l'obertura d'un establiment físic en una altra part del territori es pugua requerir una autorització.

Els règims d'autorització són un dels tràmits més comunament aplicats als prestadors de servicis, constituint una restricció a la llibertat d'establiment. La llei estableix un principi general segons el qual l'accés a una activitat de servicis i el seu exercici no estaran subjectes a un règim d'autorització. Únicament es podran mantindre règims d'autorització prèvia quan no siguen discriminatoris, estiguen justificats per una raó imperiosa d'interés general i siguen proporcionats. En particular, es considerarà que no està justificada una autorització quan siga suficient una comunicació o una declaració responsable del prestador, per a facilitar, si és necessari, el control de l'activitat.

Els procediments i tràmits per a l'obtenció de les autoritzacions hauran de ser clars i donar-se a conèixer amb antelació. S'aplicarà el silenci administratiu positiu a estos procediments excepte en els casos en què estiga degudament justificat per una raó imperiosa d'interés general.

A continuació, la llei es referix a les limitacions temporals i territorials de les comunicacions, declaracions responsables o autoritzacions. En general, es concediran per temps indefinit i tindran efecte en tot el territori espanyol, la qual cosa no afectarà la possibilitat de les autoritats competents de revocar les autoritzacions o de suspendre l'activitat quan deixen de complir-se les condicions que van donar lloc a l'obtenció de l'autorització. Amb això es promou un efecte positiu per a l'activitat econòmica, pel fet que les limitacions a l'eficàcia territorial de les comunicacions, declaracions responsables i autoritzacions suposen una càrrega addicional per als prestadors que limita la seua mobilitat geogràfica i creixement. Només podrà limitar-se el nombre d'autoritzacions quan estiga justificat per l'escassetat de recursos naturals o físics o per limitacions de les capacitats tècniques a utilitzar en l'exercici de l'activitat. En estos casos caldrà seguir un procediment concurrencial que garantisca la imparcialitat i transparència.

A més de les condicions anteriors, la llei imposa també obligacions específiques quant als principis que han de complir els requisits que regulen l'accés a les activitats de servicis i l'exercici d'estes per a garantir que estos resulten menys onerosos i més predicibles per als prestadors de servicis, i disposa que les administracions públiques no podran exigir requisits, controls o garanties amb finalitat equivalent a la d'aquells a què ja estiga sotmés el prestador en un altre Estat membre.

Això es complementa amb l'enumeració d'una sèrie de requisits prohibits, al compliment dels quals, per tant, no pot supeditar-se en cap cas l'accés a una activitat de servicis o el seu exercici. Es tracta de requisits discriminatoris o excessivament restrictius que han de ser eliminats i no ser reintroduïts en el futur.

Això el capítol II recull determinats requisits que constitueixen obstacles greus a la llibertat d'establiment, per la qual cosa han de ser aplicats excepcionalment i subjectes a una avaluació prèvia que demostre la seua justificació per al supòsit concret de què es tracte. L'exigència d'estos requisits només podrà justificar-se quan no siguen discriminatoris, estiguen justificats per una raó imperiosa d'interés general i siguen proporcionats.

El capítol III –«Lliure prestació de servicis per a prestadors d'un altre Estat membre»– suprimix els obstacles que s'oposen a la lliure circulació dels servicis per part dels prestadors sense establiment en territori espanyol.

En primer lloc, el capítol establíx el principi de lliure prestació de servicis en territori espanyol per als prestadors establits en qualsevol altre Estat membre. També s'enumeren determinats requisits la imposició dels quals es prohibix expressament pels seus efectes marcadament restrictius sobre la lliure prestació de servicis. Com a excepció, s'establíx que es puga supeditar l'accés d'estos prestadors a una activitat de servicis o l'exercici temporal en territori espanyol al compliment de requisits quan estos no siguen discriminatoris per raó de la nacionalitat o domicili social, estiguen justificats per raons d'orde públic, de seguretat pública, de salut pública o de protecció del medi ambient i siguen proporcionats.

Cal assenyalar que l'anterior no serà aplicable a activitats concretes en determinats sectors regulats (postal, energètic o d'aigües, entre altres) en els quals hi ha obligacions de servici públic i en els quals pareix convenient que els prestadors de servicis establits en altres estats membres de la Unió Europea (d'ara en avant «estats membres») complisquen els mateixos requisits aplicables als establits a Espanya; ni a les matèries regulades en directives comunitàries que contenen normes més específiques sobre la prestació transfronterera de servicis, com la Directiva 77/249/CEE, del Consell de les Comunitats Europees, de 22 de març de 1977, dirigida a facilitar l'exercici efectiu de la lliure prestació de servicis pels advocats, i el títol II de la Directiva 2005/36/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals.

Així mateix, convé destacar que també s'exceptuen les matèries que comprén la Directiva 96/71/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 1996, sobre el desplaçament de treballadors efectuat en el marc d'una prestació de servicis, de manera que als treballadors desplaçats a un altre Estat membre se'ls apliquen les condicions d'ocupació i treball establides en l'Estat membre en el territori de les quals es realitza el treball. Estes condicions es referixen, entre altres, a períodes màxims de treball i mínims de descans, quantia del salari mínim o a salut i seguretat en el treball.

El principi de lliure prestació de servicis no serà obstacle perquè la prestació realitzada en territori espanyol s'ajuste al que disposa la normativa espanyola sobre protecció de dades, sobre el desplaçament de nacionals de tercers països, sobre l'exigència d'intervenció d'un notari o sobre els drets de propietat intel·lectual, com a tals, incloent-hi els d'autor i afins. Estes matèries, si bé són específicament enumerades en la directiva, no constituïxen activitats de servicis ni regulen específicament l'accés o exercici d'activitats de servicis, per la qual cosa no es considera necessària la seua menció explícita en l'articulat d'esta llei, ja que no estan incloses en el seu àmbit d'aplicació.

La llei també preveu excepcions al principi de lliure prestació de servicis d'aplicació en casos individuals i per motius relatius a la seguretat dels servicis.

El capítol IV –«Simplificació administrativa»– inclou diversos preceptes dirigits a la simplificació dels procediments.

En concret, les administracions públiques hauran d'eliminar els procediments i tràmits que no siguen necessaris o substituir-los per alternatives que resulten menys oneroses per als prestadors. De la mateixa manera, hauran d'acceptar els documents emesos per una autoritat competent d'un altre Estat membre dels quals es desprenga que un requisit exigít en qüestió està complít, sense poder exigir la presentació de documents originals, còpies compulsades o traduccions jurades, excepte en els casos previstos per la normativa comunitària o justificats per motius d'orde públic i seguretat. A més, tots els procediments i tràmits podran realitzar-se a distància i per mitjans electrònics, cosa que reduirà la càrrega que els procediments suposen tant per als prestadors de servicis com per a les autoritats públiques.

Adicionalment es posa en marxa un sistema d'una finestra única a través del qual els prestadors podran dur a terme en un únic punt, per via electrònica i a distància, tots els procediments i tràmits necessaris per a l'accés a les activitats de servicis i el seu exercici.

El capítol V –«Política de qualitat dels servicis»– inclou les línies d'actuació al voltant de les quals les administracions públiques fomentaran un alt nivell de qualitat dels servicis així com les obligacions dels prestadors, tant respecte a la informació que han de proveir com en matèria de reclamacions.

Com a mesura per a reforçar la protecció dels consumidors i la seguretat en l'exercici de les activitats de servicis, s'establix la possibilitat d'exigir la contractació d'assegurances professionals de responsabilitat civil o garanties equivalents per a servicis que presenten riscos concrets per a la salut o la seguretat dels destinataris o d'un tercer.

D'altra banda, per a afavorir l'accés a la informació als destinataris dels servicis, se suprimixen les prohibicions totals de realitzar comunicacions comercials en el cas de les professions regulades i s'exigix que les limitacions que s'imposen no siguen discriminatòries, estiguen justificades per una raó imperiosa d'interés general i siguen proporcionades.

Per a finalitzar, el capítol millora la qualitat i l'oferta dels servicis oferits a l'eliminació de les restriccions no justificades en matèria d'activitats multidisciplinàries, de manera que no es podrà obligar els prestadors de servicis a l'exercici d'una única activitat de manera exclusiva, bé siga a través de la imposició de requisits que obliguen a exercir de manera exclusiva una activitat específica o que restringisquen l'exercici conjunt o en associació de distintes activitats.

El capítol VI –«Cooperació administrativa per al control efectiu dels prestadors»– està dirigit a facilitar una cooperació eficaç amb les autoritats dels estats membres. Esta cooperació és molt important en la mesura que el reforç de la confiança en el marc jurídic i en la supervisió d'altres estats membres és necessària per a l'eliminació de traves a la lliure prestació de servicis.

Així, este capítol conté obligacions generals de cooperació, entre les quals destaquen: la cooperació ha de realitzar-se de manera directa entre autoritats competents, la configuració de l'estructura del sistema de cooperació i la capacitat de consulta de les autoritats competents d'altres estats membres als registres en què estan inscrits prestadors de servicis.

Perquè la cooperació entre les autoritats competents dels estats membres siga efectiva, és necessari que els prestadors faciliten a les seues autoritats tota la informació necessària per a la supervisió del compliment de la normativa nacional, per a la qual cosa la llei inclou una sèrie d'obligacions d'informació dels prestadors.

A fi de garantir una supervisió eficaç i una protecció adequada dels destinataris dels servicis, la llei inclou un mecanisme d'alerta per mitjà del qual si les autoritats competents tenen coneixement d'actes o circumstàncies de caràcter greu relatives a una activitat o a un prestador de servicis que puguen ocasionar perjuís greus, informaran immediatament tots els estats membres i la Comissió Europea.

El capítol es tanca amb l'obligació de les autoritats competents espanyoles, a sol·licitud motivada de les autoritats competents d'altres estats membres, de comunicar les mesures disciplinàries i sancions administratives fermes en via administrativa que hagen sigut adoptades per qualsevol autoritat competent espanyola, incloent-hi els col·legis professionals, respecte al prestador i que tinguen relació directa amb la seua activitat comercial o professional, respectant les normes sobre protecció de dades personals. També es comunicaran les condemnes penals i declaracions de concurs culpable que s'hagen dictat respecte al prestador i que tinguen relació directa amb la seua activitat comercial o professional.

La disposició addicional primera establix un sistema electrònic d'intercanvi d'informació entre les administracions públiques que garantix el compliment de les obligacions establides en esta llei. La disposició addicional segona permet ampliar l'abast futur de la finestreta única. Per mitjà de la disposició addicional tercera s'establix el comitè per a la millora de la regulació de les activitats de servicis com a òrgan de cooperació multilateral destinat a facilitar la coordinació i el seguiment de les activitats que duguen a terme les administracions públiques en el procés de transposició. La disposició addicional quarta es referix al sistema de notificació a la Comissió Europea de projectes de normes que puguen estar afectats per la directiva. La disposició addicional quinta conté el règim d'infraccions i sancions

aplicable a l'incompliment de les obligacions d'informació dels prestadors de servicis, i la disposició addicional sexta aclaria les referències a l'IVA a la comunitat autònoma de Canàries i a les ciutats de Ceuta i Melilla.

La disposició transitòria aclaria el règim aplicable als procediments d'autorització iniciats amb anterioritat a l'entrada en vigor de la llei. La disposició derogatòria deixa sense vigor totes les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen a esta, i especifica la vigència de les disposicions vigents incompatibles amb els capítols II i III, l'article 17.1 del capítol IV i els articles 24 i 25 del capítol V.

Tal com expressa la disposició final primera, esta llei té caràcter bàsic i es dicta a l'empara del que establix l'article 149.1.1a, 13a i 18a de la Constitució Espanyola. Segons s'expressa en la disposició final segona, per mitjà d'esta llei s'incorpora parcialment al dret espanyol la directiva. La disposició final tercera conté les habilitacions necessàries per al desplegament i l'aplicació de la llei. D'altra banda, la disposició final quarta establix que les administracions públiques competents que incomplisquen el que disposa esta llei, donant lloc al fet que el Regne d'Espanya siga sancionat per les institucions europees, assumiran, en la part que els siga imputable, les responsabilitats que s'hagen derivat del dit incompliment.

Així mateix, la disposició final quinta detalla el procediment d'adaptació de la normativa vigent per a l'Administració General de l'Estat i especifica la forma de comunicació de la resta de les administracions i autoritats públiques a fi d'informar la Comissió Europea sobre les disposicions que incorporen al dret intern la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als servicis en el mercat interior.

Finalment, en virtut de la disposició final sexta, la llei entrarà en vigor en el termini de trenta dies a partir de l'endemà de la seua publicació en el «Boletín Oficial del Estado», excepte el que es preveu en matèria de finestra única i cooperació administrativa que entrarà en vigor el 27 de desembre de 2009.

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte.*

Esta llei té com a objecte establix les disposicions generals necessàries per a facilitar la llibertat d'establiment dels prestadors i la lliure prestació de servicis, simplificant els procediments i fomentant, al mateix temps, un nivell elevat de qualitat en els servicis, així com evitar la introducció de restriccions al funcionament dels mercats de servicis que, d'acord amb el que establix esta llei, no resulten justificades o proporcionades.

Article 2. *Àmbit d'aplicació.*

1. Esta llei s'aplica als servicis que es realitzen a canvi d'una contraprestació econòmica i que són oferits o prestats en territori espanyol per prestadors establits a Espanya o en qualsevol altre Estat membre.

2. Queden exceptuats de l'àmbit d'aplicació d'esta llei:

- a) Els servicis no econòmics d'interés general.
- b) Els servicis financers.
- c) Els servicis i xarxes de comunicacions electròniques, així com els recursos i servicis associats pel que fa a les matèries que es regixen per la legislació sobre comunicacions electròniques.
- d) Els servicis en l'àmbit del transport, incloent-hi els transports urbans, i de la navegació marítima i aèria, incloent-hi els servicis portuaris i aeroportuaris necessaris per a dur a terme l'activitat de transport, amb excepció de l'activitat de les plataformes logístiques de les empreses i de les activitats necessàries per al seu funcionament.

- e) Els servicis de les empreses de treball temporal.
- f) Els servicis sanitaris, incloent-hi els servicis farmacèutics, realitzats o no en establiments sanitaris i independentment de la seua forma d'organització i de finançament a escala estatal i del seu caràcter públic o privat, prestats per professionals de la salut als seus pacients, a fi d'avaluar, mantindre o restaurar el seu estat de salut, quan estes activitats estiguen reservades a professions sanitàries regulades.
- g) Els servicis audiovisuals, incloent-hi els servicis cinematogràfics, independentment de la seua forma de producció, distribució i transmissió, i la radiodifusió, amb excepció de les activitats de comerç al detall dels productes audiovisuals.
- h) Les activitats de joc, incloent-hi les loteries, que impliquen apostes de valor monetari.
- i) Les activitats que suposen l'exercici de l'autoritat pública, en particular les dels notaris, registradors de la propietat i mercantils.
- j) Els servicis socials relatius a la vivenda social, l'atenció a la infància i el suport a famílies i persones temporalment o permanentment necessitades proveïts directament per les administracions públiques o per prestadors privats en la mesura que els dits servicis es presten en virtut d'acord, concert o conveni amb la referida Administració.
- k) Els servicis de seguretat privada.

3. Esta lei no s'aplicarà a l'àmbit tributari.

4. En cas de conflicte entre les disposicions d'esta llei i altres disposicions que regulen l'accés a una determinada activitat de servicis o el seu exercici en aplicació de normativa comunitària, prevaldran estes últimes en aquells aspectes expressament previstos en la normativa comunitària de la qual porten causa.

Article 3. *Definicions.*

A l'efecte d'esta llei es considerarà com a:

1. «Servici»: qualsevol activitat econòmica per compte propi, prestada normalment a canvi d'una remuneració, prevista en l'article 50 del Tractat de la Comunitat Europea.
2. «Prestador»: qualsevol persona física amb la nacionalitat de qualsevol Estat membre, o resident legal a Espanya, o qualsevol persona jurídica o entitat constituïda de conformitat amb la legislació d'un Estat membre, la seua social o centre d'activitat principal de la qual es trobe dins de la Unió Europea, que oferisca o preste un servici.
3. «Destinatari»: qualsevol persona física o jurídica, que utilitze o desitge utilitzar un servici.
4. «Estat membre d'establiment»: l'Estat membre en el territori del qual tinga el seu establiment el prestador del servici.
5. «Establiment»: l'accés a una activitat econòmica no assalariada i el seu exercici, així com la constitució i gestió d'empreses i especialment de societats, en les condicions fixades per la legislació, per una duració indeterminada, en particular per mitjà d'una infraestructura estable.
6. «Establiment físic»: qualsevol infraestructura estable a partir de la qual es du a terme efectivament una prestació de servicis.
7. «Autorització»: qualsevol acte exprés o tàcit de l'autoritat competent que s'exigisca, amb caràcter previ, per a l'accés a una activitat de servicis o el seu exercici.
8. «Requisit»: qualsevol obligació, prohibició, condició o límit a l'accés a l'exercici d'una activitat de servicis previstos en l'ordenament jurídic o derivats de la jurisprudència o de les pràctiques administratives o establits en les normes dels col·legis professionals.
9. «Declaració responsable»: el document subscrit per la persona titular d'una activitat empresarial o professional en què declara, sota la seua responsabilitat, que complix els requisits establits en la normativa vigent, que disposa de la documentació que així ho acredita i que es compromet a mantindre el seu compliment durant la vigència de l'activitat.

10. «Règim d'autorització»: qualsevol sistema previst en l'ordenament jurídic o en les normes dels col·legis professionals que continga el procediment, els requisits i les autoritzacions necessàries per a l'accés o exercici d'una activitat de servicis.

11. «Raó imperiosa d'interés general»: raó definida i interpretada la jurisprudència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees, limitades les següents: l'orde públic, la seguretat pública, la protecció civil, la salut pública, la preservació de l'equilibri financer del règim de seguretat social, la protecció dels drets, la seguretat i la salut dels consumidors, dels destinataris de servicis i dels treballadors, les exigències de la bona fe en les transaccions comercials, la lluita contra el frau, la protecció del medi ambient i de l'entorn urbà, la sanitat animal, la propietat intel·lectual i industrial, la conservació del patrimoni històric i artístic nacional i els objectius de la política social i cultural.

12. «Autoritat competent»: qualsevol organisme o entitat que duga a terme la regulació, l'ordenació o el control de les activitats de servicis, o l'actuació del qual afecte l'accés a una activitat de servicis o al seu exercici, i, en particular, les autoritats administratives estatals, autonòmiques o locals i els col·legis professionals i, si és el cas, consells generals i autonòmics de col·legis professionals.

13. «Professió regulada»: l'activitat o conjunt d'activitats professionals, l'accés, exercici o una de les modalitats d'exercici de les quals estiguen subordinades de manera directa o indirecta, en virtut de disposicions legals o reglamentàries, a la possessió de determinades qualificacions professionals.

14. «Comunicació comercial»: qualsevol forma de comunicació destinada a promocionar, directament o indirectament, béns, servicis o la imatge d'una empresa, organització o persona amb una activitat comercial, industrial o artesanal o que exercisca una professió regulada. No es consideren comunicacions comercials:

a) Les dades que permeten accedir directament a l'activitat de la dita empresa, organització o persona i, concretament, el nom de domini o l'adreça de correu electrònic.

b) La informació relativa als béns, servicis o a la imatge de la dita empresa, organització o persona, elaborada de manera independent, especialment quan es faciliten sense contrapartida econòmica.

CAPÍTOL II

Llibertat d'establiment dels prestadors de servicis

Article 4. *Llibertat d'establiment.*

1. Els prestadors podran establir-se lliurement en territori espanyol per a exercir una activitat de servicis, sense més limitacions que les establides d'acord amb el que preveu esta llei.

2. Qualsevol prestador establert a Espanya que exercisca legalment una activitat de servicis podrà exercir-la en tot el territori nacional.

3. En el cas de règims d'autorització previstos en la normativa comunitària, el que disposa este capítol no s'aplicarà a aquells aspectes expressament recollits en esta.

Article 5. *Règims d'autorització.*

La normativa reguladora de l'accés a una activitat de servicis o de l'exercici d'esta no podrà imposar als prestadors un règim d'autorització, llevat d'excepcions i sempre que concórreguen les següents condicions, que hauran de motivar-se suficientment en la llei que establisca el dit règim.

a) No-discriminació: que el règim d'autorització no resulte discriminatori ni directament ni indirectament en funció de la nacionalitat o del fet que l'establiment es trobe o no en el territori de l'autoritat competent o, pel que fa a societats, per raó del lloc d'ubicació del domicili social;

b) Necessitat: que el règim d'autorització estiga justificat per una raó imperiosa d'interés general, i

c) Proporcionalitat: que el dit règim siga l'instrument més adequat per a garantir la consecució de l'objectiu que es persegueix perquè no hi ha altres mesures menys restrictives que permeten obtenir igual resultat, en particular quan un control «a posteriori» es produïra massa tard per a ser realment eficaç. Així, en cap cas l'accés a una activitat de servicis o el seu exercici se subjectaran a un règim d'autorització quan siga suficient una comunicació o una declaració responsable del prestador per mitjà de la qual es manifeste, si és el cas, el compliment dels requisits exigits i es facilite la informació necessària a l'autoritat competent per al control de l'activitat.

Article 6. *Procediments d'autorització.*

Els procediments i tràmits per a l'obtenció de les autoritzacions a què es referix esta llei hauran de tindre caràcter reglat, ser clars i inequívocs, objectius i imparcials, transparents, proporcionats a l'objectiu d'interés general i donar-se a conèixer amb antelació. En tot cas, hauran de respectar les disposicions recollides en la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i Procediment Administratiu Comú, així com garantir l'aplicació general del silenci administratiu positiu i que els supòsits de silenci administratiu negatiu constituïsquen excepcions previstes en una norma amb rang de llei justificades per raons imperioses d'interés general.

Article 7. *Limitacions temporals i territorials.*

1. Amb caràcter general, la realització d'una comunicació o una declaració responsable o l'atorgament d'una autorització permetrà accedir a una activitat de servicis i exercir-la per temps indefinit. Només es podrà limitar la duració quan:

- a) La declaració responsable o l'autorització es renove automàticament o només estiga subjecta al compliment continu dels requisits;
- b) el nombre d'autoritzacions disponibles siga limitat d'acord amb el següent article, o
- c) puga justificar-se la limitació de la duració de l'autorització o dels efectes de la comunicació o la declaració responsable per l'existència d'una raó imperiosa d'interés general.

Als efectes previstos en este apartat, no té la consideració de limitació temporal el termini màxim que es puga imposar al prestador per a iniciar la seua activitat a comptar de l'atorgament de l'autorització o des de la realització de la comunicació o la declaració responsable.

2. El que disposa l'apartat anterior no afectarà la possibilitat de les autoritats competents de revocar l'autorització, en especial quan deixen de complir-se les condicions per a la concessió de l'autorització.

Així mateix, quan l'accés a l'activitat o el seu exercici estiga condicionat a la realització d'una comunicació o d'una declaració responsable per part del prestador, la comprovació per part de l'Administració pública de la inexactitud o falsedat en qualsevol dada, manifestació o document, de caràcter essencial que s'haja aportat o de l'incompliment dels requisits assenyalats en la legislació vigent determinarà la impossibilitat de continuar amb l'exercici del dret o l'activitat des del moment que es tinga constància d'estos fets, sense perjudi de les responsabilitats penals, civils o administratives que pertoquen.

3. La realització d'una comunicació o una declaració responsable o l'atorgament d'una autorització permetrà al prestador accedir a l'activitat de servicis i exercir-la en la totalitat del territori espanyol, inclús per mitjà de l'establiment de sucursals.

No obstant això, les administracions públiques podran atorgar autoritzacions o sol·licitar als prestadors comunicacions o declaracions responsables l'eficàcia de les quals estiga limitada a una part específica del territori quan estiga justificada per raons d'orde públic,

seguretat pública, salut pública o protecció del medi ambient, i resulte proporcionada i no discriminatòria i de manera suficientment motivada.

Així mateix, podrà exigir-se una autorització, una comunicació o una declaració responsable individual per a cada establiment físic quan estiga justificada per una raó imperiosa d'interés general, resulte proporcionada i no discriminatòria. Quan el prestador de servicis ja estiga establert a Espanya i exercisca legalment l'activitat, estes autoritzacions o declaracions responsables no podran incloure requisits que no estiguen lligats específicament a l'establiment físic a partir del qual pretén dur a terme la dita activitat.

Article 8. *Limitació del nombre d'autoritzacions.*

1. Només podrà limitar-se el nombre d'autoritzacions quan estiga justificat per l'escassetat de recursos naturals o inequívocs impediments tècnics.

2. Quan el nombre d'autoritzacions per a realitzar una determinada activitat de servicis estiga limitat:

a) El procediment de concessió per les administracions públiques garantirà el compliment dels principis de publicitat, objectivitat, imparcialitat, transparència i concurrència competitiva. En el dit procediment, les administracions públiques podran tindre en compte consideracions en matèria de salut pública, objectius de política social, de salut i seguretat dels treballadors per compte d'altri i per compte propi, de protecció del medi ambient, de conservació del patrimoni cultural i qualsevol altra raó imperiosa d'interés general, sempre que estos criteris estiguen previstos en les bases reguladores de la concessió de les autoritzacions i tinguen relació amb l'objecte de la concessió.

b) L'autorització que es concedisca tindrà una duració limitada i proporcionada atenent les característiques de la prestació del servici i no donarà lloc a un procediment de renovació automàtica ni comportarà, una vegada extingida l'autorització, cap tipus d'avantatge per al prestador cessant o per a persones especialment vinculades amb ell.

Article 9. *Principis aplicables als requisits exigits.*

1. Les administracions públiques no podran exigir requisits, controls previs o garanties equivalents o comparables, per la seua finalitat, a aquells als quals ja estiga sotmés el prestador a Espanya o en un altre Estat membre.

2. Tots els requisits que supediten l'accés a una activitat de servicis o el seu exercici hauran d'ajustar-se als criteris següents:

- a) No ser discriminatoris.
- b) Estar justificats per una raó imperiosa d'interés general.
- c) Ser proporcionats a la dita raó imperiosa d'interés general.
- d) Ser clars i inequívocs.
- e) Ser objectius.
- f) Ser fets públics amb antelació.
- g) Ser transparents i accessibles.

3. L'accés a una activitat de servici o el seu exercici es regirà pel principi d'igualtat de tracte i no-discriminació.

Article 10. *Requisits prohibits.*

En cap cas se supeditarà l'accés a una activitat de servicis a Espanya o el seu exercici al compliment del següent:

a) Requisits discriminatoris basats directament o indirectament en la nacionalitat, incloent-hi que l'establiment es trobe o no en el territori de l'autoritat competent, o el domicili social; i en particular: requisit de nacionalitat o de residència per al prestador, el seu personal, els partícips en el capital social o els membres dels òrgans de gestió i supervisió.

- b) Prohibició d'estar establert en diversos estats membres o d'estar inscrit en els registres o els col·legis o les associacions professionals de diversos estats membres.
- c) Limitacions de la llibertat del prestador per a triar entre un establiment principal o secundari i, especialment, l'obligació que el prestador tinga el seu establiment principal en el territori espanyol, o limitacions de la llibertat d'elecció entre establiment en forma de sucursal o de filial.
- d) Condicions de reciprocitat amb un altre Estat membre en què el prestador tinga ja el seu establiment, a excepció de les previstes en els instruments comunitaris en matèria d'energia.
- e) Requisits de naturalesa econòmica que supediten la concessió de l'autorització a la prova de l'existència d'una necessitat econòmica o d'una demanda en el mercat, que s'avaluen els efectes econòmics, possibles o reals, de l'activitat o que es faça una apreciació de si l'activitat s'ajusta als objectius de programació econòmica fixats per l'autoritat competent o que es comercialitzen productes o servicis d'un tipus o procedència determinada. Les raons imperioses d'interés general que s'invoquen no podran encobrir requisits de planificació econòmica.
- f) Intervenció directa o indirecta de competidors, inclús dins d'òrgans consultius, en la concessió d'autoritzacions o en l'adopció d'altres decisions de les autoritats competents relatives a l'establiment per a l'exercici d'una activitat de servicis, sense perjudi de l'actuació de col·legis professionals i consells generals i autonòmics de col·legis professionals, com a autoritats competents, en l'àmbit de les competències que els atorga la llei. Esta prohibició s'estén a organismes com les cambres de comerç i als interlocutors socials en allò que afecta l'atorgament d'autoritzacions individuals, però eixa prohibició no afectarà la consulta d'organismes com les cambres de comerç o dels interlocutors socials sobre assumptes diferents de les sol·licituds d'autorització individuals, ni a una consulta del públic en general.
- g) Obligació que la constitució de garanties financeres o la subscripció d'una assegurança hagen de realitzar-se amb un prestador o organisme establert en el territori espanyol.
- h) Obligació d'haver estat inscrit amb caràcter previ durant un període determinat en els registres de prestadors existents en el territori espanyol o d'haver exercit prèviament l'activitat durant un període determinat en el dit territori.

Article 11. Requisits d'aplicació excepcional subjectes a avaluació prèvia.

1. La normativa reguladora de l'accés a una activitat de servicis o del seu exercici no haurà de supeditar el dit accés o exercici a:
 - a) Restriccions quantitatives o territorials i, concretament, límits fixats en funció de la població o d'una distància mínima entre prestadors. Els fins econòmics, com el de garantir la viabilitat econòmica de determinats prestadors, no podran invocar-se com a justificació de restriccions quantitatives o territorials.
 - b) Requisits que obliguen el prestador a constituir-se amb l'adopció d'una determinada forma jurídica, així com l'obligació de constituir-se com a entitat sense ànim de lucre.
 - c) Requisits relatius a la participació en el capital d'una societat, en concret l'obligació de disposar d'un capital mínim per a determinades activitats o tindre una qualificació específica per a posseir el capital social o gestionar determinades societats.
 - d) Requisits diferents dels exigits per a l'accés a les professions regulades, previstos en la Directiva 2005/36/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals, que reserven l'accés a una activitat de servicis a una sèrie de prestadors concrets a causa de l'índole específica de l'activitat.
 - e) La prohibició de disposar de diversos establiments en el territori espanyol.
 - f) Requisits relatius a la composició de la plantilla, com ara tindre un nombre determinat d'empleats, ja siga en el total de la plantilla o en categories concretes, o a l'obligació de contractar amb una procedència o modalitat determinada.

g) Restriccions a la llibertat de preus, com ara tarifes mínimes o màximes, o limitacions als descomptes.

h) L'obligació del prestador de realitzar, junt amb el seu servei, altres serveis específics, o d'oferir una determinada gamma o assortiment de productes.

2. No obstant això, excepcionalment, es podrà supeditar l'accés a una activitat de serveis o al seu exercici al compliment d'algun dels requisits de l'apartat anterior quan, de conformitat amb l'article 5 d'esta llei, no siguen discriminatoris, estiguen justificats per una raó imperiosa d'interés general i siguen proporcionats.

En tot cas, la concurrència d'estes condicions haurà de ser notificada a la Comissió Europea segons el que disposa la disposició addicional quarta i haurà d'estar prou motivada en la normativa que establisca estos requisits.

CAPÍTOL III

Lliure prestació de serveis per a prestadors d'un altre Estat membre

Article 12. *Lliure prestació de serveis.*

1. Els prestadors establits en qualsevol altre Estat membre podran prestar serveis en territori espanyol en règim de lliure prestació sense més limitacions que les establides d'acord amb el que preveu esta llei.

2. En cap cas l'exercici d'una activitat de serveis per estos prestadors en territori espanyol podrà ser restringit per mitjà de:

- a) L'obligació que el prestador estiga establert en el territori espanyol.
- b) L'obligació que el prestador obtinga una autorització concedida per autoritats espanyoles, o haja d'inscriure's en un registre o en un col·legi o associació professional espanyols.
- c) La prohibició que el prestador es procure en el territori nacional una certa forma o tipus d'infraestructura, incloent-hi una oficina o un gabinet, necessària per a dur a terme les corresponents prestacions.
- d) Exigències que impedisquen o limiten la prestació de serveis com a treballador autònom.
- e) L'obligació que el prestador obtinga de les autoritats espanyoles un document d'identificació específic.
- f) L'exigència de requisits sobre l'ús de determinats equips i material que formen part integrant de la prestació del servei, excepte per motius de salut i seguretat en el treball.
- g) Les restriccions previstes en l'article 16 d'esta llei.

3. Excepcionalment, podrà supeditar-se l'accés d'estos prestadors a una activitat de serveis o el seu exercici temporal en territori espanyol al compliment dels requisits que en cada cas determine la legislació sectorial aplicable únicament quan estiguen justificats per raons d'orde públic, de seguretat pública, de salut pública o de protecció del medi ambient, i siguen, de conformitat amb l'article 5 d'esta llei, proporcionats i no discriminatoris i de manera prou motivada.

La concurrència d'estes condicions haurà de ser notificada a la Comissió Europea segons el que disposa la disposició addicional quarta i haurà d'estar suficientment motivada en la normativa que establisca estos requisits.

Article 13. *Excepcions a la lliure prestació de serveis.*

1. El que disposa l'article anterior no serà aplicable als serveis següents:

- a) Els serveis d'arreglada, classificació, transport i distribució dels enviaments postals en l'àmbit del servei postal.
- b) La generació, el transport, la distribució i el subministrament d'electricitat.
- c) El transport, la distribució, el subministrament, l'emmagatzemament, la regasificació i l'aprovisionament de gas natural.

d) Els servicis de distribució i subministrament d'aigua, i els servicis d'aigües residuals.

e) El tractament de residus i la vigilància i control del seu trasllat.

2. Tampoc s'aplicarà la prohibició d'establir restriccions a la lliure prestació de servicis a les següents matèries i activitats, exclusivament en aquells aspectes expressament previstos per la seua normativa específica:

a) Les matèries que comprén la Directiva 96/71/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 16 de desembre de 1996, sobre el desplaçament de treballadors efectuat en el marc d'una prestació de servicis.

b) La lliure prestació de servicis dels advocats, d'acord amb la Directiva 77/249/CEE, del Consell de les Comunitats Europees, de 22 de març de 1977, encaminada a facilitar l'exercici efectiu de la lliure prestació de servicis dels advocats.

c) Les matèries a què es referix el títol II de la Directiva 2005/36/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 7 de setembre de 2005, relativa al reconeixement de qualificacions professionals, incloent-hi els requisits dels estats membres en què es presta el servicis pels quals es reserva una activitat a una determinada professió.

d) Els assumptes coberts per la Directiva 2006/43/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 17 de maig de 2006, relativa a l'auditoria legal dels comptes anuals i dels comptes consolidats.

Article 14. Mesures excepcionals per motius de seguretat dels servicis.

1. En casos excepcionals, i únicament per motius de seguretat dels servicis, les autoritats competents podran adoptar, per a prestadors concrets, mesures restrictives de la llibertat de prestació dels servicis, mitjançant una resolució suficientment motivada.

2. Les dites mesures excepcionals únicament podran adoptar-se quan concórreguen, conjuntament, les condicions següents:

a) Que la norma en virtut de la qual s'adopta la mesura no haja sigut objecte d'harmonització comunitària en l'àmbit de seguretat dels servicis.

b) Que la mesura ofereisca al destinatari del servicis una protecció més alta que l'adoptada per l'Estat membre d'establiment, o que este no n'haja adoptat cap o siga insuficient.

c) Que la mesura siga proporcionada.

Article 15. Procediment aplicable per a l'adopció de mesures excepcionals per motius de seguretat dels servicis.

1. Abans de l'adopció d'alguna de les mesures previstes en l'article anterior, les autoritats competents sol·licitaran a les autoritats de l'Estat membre d'establiment, a través del punt de contacte previst en l'article 27.2 d'esta llei, que adopte mesures respecte al prestador del qual es tracte i facilitaran totes les dades pertinents sobre el servicis en qüestió i sobre les circumstàncies del cas.

2. Una vegada que les autoritats de l'Estat membre d'establiment hagen comunicat les mesures que adoptaran o hagen adoptat, o per quins motius no han pres cap mesura, les autoritats competents notificaran, si és el cas, a través del punt de contacte, a la Comissió Europea i a les autoritats de l'Estat membre d'establiment la seua intenció d'adoptar mesures indicant:

a) Els motius pels quals considera que les mesures adoptades o previstes per l'Estat membre d'establiment són insuficients.

b) Els motius pels quals considera que les mesures que preveu adoptar complixen les condicions previstes en l'article 14 d'esta llei.

3. Les mesures únicament es podran adoptar una vegada transcorreguts quinze dies hàbils a partir de la notificació prevista en l'apartat anterior.

4. En els casos en què per motius d'urgència no puga aplicar-se el procediment establert en els apartats anteriors, les autoritats competents notificaran immediatament a través del punt de contacte les mesures adoptades a la Comissió Europea i a l'Estat membre d'establiment, i indicaran els motius de la urgència.

5. Les sol·licituds de mesures restrictives per motius de seguretat requerides per altres estats membres a autoritats competents espanyoles es realitzaran a través del punt de contacte.

Article 16. *Restriccions i discriminacions prohibides.*

1. No podran imposar-se als destinataris dels servicis requisits que restringisquen la utilització dels servicis oferits per un prestador establert en un altre Estat membre.

2. En particular, no podran imposar-se al destinatari dels servicis requisits que impliquen:

a) L'obligació d'obtenir una autorització o de fer una declaració davant de les autoritats espanyoles.

b) Limitacions discriminatòries en les possibilitats de concessió d'ajudes o avantatges econòmics en funció del lloc d'establiment del prestador o del lloc d'execució de la prestació.

3. Els prestadors de servicis no podran imposar als destinataris requisits ni condicions generals d'accés als servicis que siguen discriminatoris per raó de la seua nacionalitat o lloc de residència, sense que això menyscabe la possibilitat d'establir diferències en les condicions d'accés directament justificades per criteris objectius.

CAPÍTOL IV

Simplificació administrativa

Article 17. *Simplificació de procediments.*

1. Les administracions públiques revisaran els procediments i tràmits aplicables a l'establiment i la prestació de servicis amb l'objecte d'impulsar la seua simplificació.

2. Així mateix, a l'efecte d'acreditar el compliment dels requisits exigits per a l'accés a una activitat de servicis i el seu exercici, les autoritats competents acceptaran els documents procedents d'un altre Estat membre dels quals es desprenga que es complixen estos requisits.

3. En el cas de documents emesos per una autoritat competent ja siga a Espanya o en un altre Estat membre, no s'exigirà la presentació de documents originals o còpies compulsades ni traduccions jurades, excepte en els casos previstos per la normativa comunitària, o justificats per motius d'orde públic i de seguretat pública. No obstant això, l'autoritat competent podrà demanar d'una altra autoritat competent la confirmació de l'autenticitat del document aportat.

4. Tots els procediments i tràmits que supediten l'accés a una activitat de servicis i el seu exercici es podran realitzar electrònicament i a distància llevat que es tracte de la inspecció del lloc o de l'equip que s'utilitza en la prestació del servici.

Article 18. *Finestreta única.*

1. Els prestadors de servicis podran accedir, electrònicament i a distància a través d'una finestreta única, tant a la informació sobre els procediments necessaris per a l'accés a una activitat de servicis i el seu exercici, com a la realització dels tràmits preceptius per a fer-ho, incloent-hi les declaracions, notificacions o sol·licituds necessàries per a obtenir una autorització, així com les sol·licituds d'inscripció en registres, llistes oficials, associacions, col·legis professionals i consells generals i autonòmics de col·legis professionals.

2. Les administracions públiques garantiran que els prestadors de servicis puguen, a través de la finestra única:

- a) Obtindre tota la informació i els formularis necessaris per a l'accés a la seua activitat i el seu exercici.
- b) Presentar tota la documentació i les sol·licituds necessàries.
- c) Conèixer l'estat de tramitació dels procediments en què tinguen la condició d'interessat i rebre la corresponent notificació dels actes de tràmit preceptius i la resolució d'estos per l'òrgan administratiu competent.

3. Així mateix, les administracions públiques adoptaran les mesures necessàries i incorporaran en els seus respectius àmbits les tecnologies necessàries per a garantir la interoperabilitat dels distints sistemes.

Article 19. Garanties d'informació a través de la finestra única.

1. Els prestadors i els destinataris tenen el dret a obtindre, a través de la finestra única i per mitjans electrònics, la següent informació, que haurà de ser clara i inequívoca:

- a) Els requisits aplicables als prestadors establits en territori espanyol, en especial els relatius als tràmits necessaris per a accedir a les activitats de servicis i el seu exercici, així com les dades de les autoritats competents que permeten posar-se en contacte directament amb estes.
- b) Els mitjans i les condicions d'accés als registres i les bases de dades públiques relatives als prestadors i als servicis.
- c) Les vies de reclamació i els recursos que podran interposar-se en cas de litigi entre les autoritats competents i el prestador o el destinatari, o entre un prestador i un destinatari, o entre prestadors.
- d) Les dades de les associacions sectorials de prestadors de servicis i les organitzacions de consumidors que presten assistència als prestadors i destinataris dels servicis.

2. Les administracions públiques adoptaran mesures perquè en la finestra única puga accedir-se a la informació prevista en este article en castellà, en les llengües cooficials de l'Estat i en alguna altra llengua de treball comunitària.

3. Així mateix, es facilitarà que els prestadors i els destinataris puguen obtindre per mitjans electrònics i a distància, en particular a través de les finestretes úniques d'altres estats membres, l'accés a:

- a) Informació general sobre els requisits aplicables en els altres estats membres a l'accés a les activitats de servicis i el seu exercici, i en especial, la informació relacionada amb la protecció dels consumidors.
- b) Informació general sobre les vies de recurs disponibles en cas de litigi entre el prestador i el destinatari en altres estats membres.
- c) Dades de les associacions o organitzacions d'altres estats membres, incloent-hi els centres de la xarxa de centres europeus dels consumidors, que poden oferir als prestadors o destinataris assistència pràctica.

4. El dret a la informació contingut en este article no exigix a les autoritats competents que faciliten assessorament jurídic en casos particulars.

CAPÍTOL V

Política de qualitat dels servicis

Article 20. Foment de la qualitat dels servicis.

Les administracions públiques i la resta d'autoritats competents fomentaran un elevat nivell de la qualitat dels servicis. En particular:

a) Impulsaran que els prestadors asseguren de manera voluntària la qualitat dels seus servicis per mitjà, entre altres, dels instruments següents:

- i) L'avaluació o la certificació de les seues activitats per part d'organismes independents.
- ii) L'elaboració de la seua pròpia carta de qualitat o la participació en cartes o etiquetes de qualitat elaborades per organitzacions empresarials o professionals a escala comunitària.

Així mateix, afavoriran la difusió de la informació relativa als dits instruments.

b) Fomentaran el desenrotllament de l'avaluació independent de la qualitat dels servicis, especialment per les organitzacions de consumidors, i per a això promouran la cooperació a nivell comunitari de les organitzacions de consumidors amb les cambres de comerç, els col·legis professionals i, si és el cas, els consells generals i autonòmics de col·legis professionals.

c) Promouran la participació de col·legis professionals i, si és el cas, els consells generals i autonòmics de col·legis, organitzacions professionals i de les cambres de comerç en l'elaboració a escala comunitària de codis de conducta destinats a facilitar la lliure prestació de servicis o l'establiment d'un prestador d'un altre Estat membre, respectant en qualsevol cas les normes de defensa de la competència.

d) Impulsaran inspeccions administratives i controls periòdics, així com el disseny i reforçament de plans d'inspecció.

Article 21. *Assegurances i garanties de responsabilitat professional.*

1. Es podrà exigir als prestadors de servicis, en norma amb rang de llei, la subscripció d'una assegurança de responsabilitat civil professional o una altra garantia equivalent que cobrisca els danys que puguen provocar en la prestació del servici en aquells casos en què els servicis que presten presenten un risc directe i concret per a la salut o per a la seguretat del destinatari o d'un tercer, o per a la seguretat financera del destinatari.

La garantia exigida haurà de ser proporcionada a la naturalesa i abast del risc cobert.

2. Quan un prestador que s'establisca a Espanya ja estiga cobert per una assegurança de responsabilitat civil professional o una altra garantia equivalent o comparable en l'essencial quant a la seua finalitat i a la cobertura que oferisca en termes de risc assegurat, suma assegurada o límit de la garantia en un altre Estat membre en què ja estiga establert, es considerarà complida l'exigència a què es referix l'apartat anterior. Si l'equivalència amb els requisits és només parcial, podrà exigir-se l'ampliació de l'assegurança o una altra garantia fins a completar les condicions que s'hagen establert en la norma que ho regula.

3. En el cas d'assegurances o altres garanties subscrietes amb entitats asseguradores i entitats de crèdit autoritzades en un altre Estat membre, s'acceptaran a l'efecte d'acreditació els certificats emesos per estes.

Article 22. *Obligacions d'informació dels prestadors.*

1. Sense perjudi de les obligacions d'informació establides en la legislació de protecció dels consumidors i usuaris que siga aplicable, els prestadors de servicis, amb la deguda antelació, posaran a disposició dels destinataris tota la informació exigida en el present article de manera clara i inequívoca, abans de la subscripció del contracte, o si és el cas, abans de la prestació del servici.

2. Els prestadors proporcionaran al destinatari, de manera fàcilment accessible, la informació següent:

- a) Les dades d'identitat, forma i règim jurídic, número d'identificació fiscal del prestador, adreça on té l'establiment, i les dades que permeten posar-se ràpidament en contacte amb ell i, si és el cas, per via electrònica.
- b) Dades registrals del prestador del servici.
- c) Les dades de l'autoritat que, si és el cas, haja atorgat l'autorització.

d) En les professions regulades, la qualificació professional i l'Estat membre en què va ser atorgada, així com, si és el cas, el col·legi professional, l'associació professional o l'organisme anàleg en què estiga inscrit el prestador.

e) Les condicions i clàusules generals, i les relatives a la legislació i jurisdicció aplicable al contracte.

f) Garanties postvenda addicionals a les exigides per llei, si és el cas.

g) El preu complet del servei, incloent-hi els impostos, quan el prestador fixe prèviament un preu per a un determinat tipus de servei.

h) Les principals característiques del servei o servicis que oferisca.

i) Si és el cas, l'assegurança o garanties exigides, i en particular, les dades de l'assegurador i de la cobertura geogràfica de l'assegurança.

j) En cas que el prestador exercisca una activitat subjecta a l'IVA, el número d'identificació fiscal.

k) Llengua o llengües en què podrà formalitzar-se el contracte, quan esta no siga la llengua en què se li ha ofert la informació prèvia a la contractació.

l) Existència del dret de desistiment del contracte que puga correspondre al consumidor, el termini i la manera d'exercir-lo.

3. A petició del destinatari, els prestadors posaran a disposició d'aquell la següent informació complementària:

a) Quan el preu no el fixe prèviament el prestador, el preu del servei o, si no es pot indicar aquell, el mètode per a calcular-lo; o un pressupost prou detallat.

b) Data d'entrega, execució del contracte i duració.

c) En el cas de les professions regulades: referència a les normes d'accés a la professió en l'Estat membre d'establiment i els mitjans per a accedir a les dites normes.

d) La informació relativa a les seues activitats multidisciplinàries, possibles conflictes d'interés i les mesures adoptades per a evitar-los. Esta informació haurà de figurar en tot document informatiu dels prestadors en què es presenten de manera detallada els seus servicis.

e) Els possibles codis de conducta a què, si és el cas, estiga sotmés el prestador, així com l'adreça en què els dits codis es poden consultar per via electrònica i en quins idiomes estan disponibles.

f) Informació detallada sobre les característiques i condicions per a fer ús dels mitjans extrajudicials de resolució de conflictes quan estiguen subjectes a un codi de conducta o siguen membres d'alguna organització professional en què es prevegen estos mecanismes.

4. Tota la informació a què es referixen els apartats anteriors serà posada a disposició del destinatari pel prestador, en alguna de les formes següents:

a) En el lloc de prestació del servei o de celebració del contracte.

b) Per via electrònica a través d'una adreça facilitada pel prestador.

c) Figurant la dita informació en tot document informatiu del prestador que es facilite al destinatari i en el qual es presenten de manera detallada els seus servicis.

d) Per via electrònica a través d'una pàgina web.

Article 23. *Obligacions dels prestadors en matèria de reclamacions.*

1. Sense perjudi del que disposa l'article 21 del Reial Decret Legislatiu 1/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei General per a la Defensa dels Consumidors i Usuaris i altres lleis complementàries, els prestadors posaran a disposició dels destinataris un número de telèfon, una adreça postal, número de fax o adreça de correu electrònic, a fi que estos puguen dirigir les seues reclamacions o peticions d'informació sobre el servei prestat, i comunicaran la seua adreça legal si esta no coincidix amb la seua adreça habitual per a la correspondència.

2. Així mateix, hauran de donar resposta a les reclamacions a què es referix l'apartat anterior en el termini més breu possible, i en qualsevol cas abans d'un mes des que el prestador les haja rebudes.

3. La resposta es realitzarà en la mateixa llengua en què s'ha realitzat el contracte.

Article 24. *Comunicacions comercials de les professions regulades.*

1. Es garantix la llibertat de les comunicacions comercials en les professions regulades.

2. No podran establir-se prohibicions totals a les comunicacions comercials en les professions regulades. Les limitacions que es puguen imposar no podran ser discriminatòries, hauran d'estar sempre justificades per una raó imperiosa d'interés general i seran proporcionades.

Article 25. *Activitats multidisciplinàries.*

1. No es podrà obligar els prestadors de servicis a l'exercici d'una única activitat de manera exclusiva, bé siga a través de la imposició de requisits que obliguen a exercir de manera exclusiva una activitat específica, bé siga per mitjà de la imposició de requisits que restringisquen l'exercici conjunt o en associació de distintes activitats.

2. No obstant això, per a garantir la seua independència i imparcialitat, així com previndre conflictes d'interessos, podran veure's subjectes per llei als requisits a què es referix l'apartat anterior:

a) Les professions regulades, en la mesura que siga necessari per a garantir el compliment de requisits deontològics distints i incompatibles deguts al caràcter específic de cada professió, sempre que estos es justifiquen d'acord amb els principis establits en l'article 5 d'esta llei.

b) Els prestadors que realitzen servicis de certificació, acreditació, control tècnic, proves o assajos.

Article 26. *Accions de cessació.*

Enfront de les conductes que infringisquen el que disposa esta llei susceptibles de lesionar els interessos col·lectius o difusos dels consumidors i usuaris, es podrà exercir l'acció de cessació prevista en l'article 53 del Text Refós de la Llei General per a la Defensa dels Consumidors i Usuaris i altres lleis complementàries, estant legitimats per al seu exercici els subjectes previstos en l'article 54.1 de la dita llei.

CAPÍTOL VI

Cooperació administrativa per al control efectiu dels prestadors

Article 27. *Obligacions generals de cooperació.*

1. A fi de garantir la supervisió dels prestadors i dels seus servicis, les administracions públiques, en l'àmbit de les seues competències respectives, cooperaran als efectes d'informació, control, inspecció i investigació, entre si, amb les autoritats competents dels altres estats membres i amb la Comissió Europea.

2. Les relacions amb altres estats membres i amb la Comissió Europea previstes en esta llei s'organitzaran a través de la designació de diferents punts de contacte en l'Administració General de l'Estat i en les comunitats autònomes.

No obstant això, es crearà un punt de contacte de coordinació en l'Administració General de l'Estat al qual es remetran totes les comunicacions de qualsevol administració amb la Comissió Europea i altres estats membres, a fi de coordinar totes les actuacions en el marc de la transposició i aplicació de la directiva.

3. Les autoritats competents espanyoles i les de qualsevol Estat membre podran consultar en les mateixes condicions els registres en què estiguen inscrits els prestadors, respectant en tot cas les normes sobre protecció de dades personals.

4. Les sol·licituds d'informació i de realització de controls, inspeccions i investigacions realitzades per les autoritats competents espanyoles amb relació als prestadors establits en el territori d'un altre Estat membre o els seus servicis estaran degudament motivades. La informació obtinguda s'emprarà únicament per a la finalitat per a la qual es va sol·licitar.

5. En cas que no es puguen atendre de manera immediata les sol·licituds realitzades per les autoritats competents d'altres estats membres, les autoritats competents espanyoles ho comunicaran a les autoritats sol·licitants a través del punt de contacte.

6. En els casos en què les autoritats competents d'un altre Estat membre no complisquen amb el deure de cooperació, les autoritats espanyoles competents, a través del punt de contacte, n'informaran la Comissió Europea.

Article 28. *Obligacions d'informació dels prestadors.*

Sense perjudi del deure dels prestadors d'atendre els requeriments d'informació formulats per les autoritats competents, hauran d'informar, a través de la corresponent finestra única, dels canvis que afecten les condicions que van determinar l'atorgament de l'autorització.

La dita informació es comunicarà en la llengua o llengües facilitades en la finestra única.

Article 29. *Supervisió de prestadors establits en territori espanyol.*

1. Les autoritats competents espanyoles facilitaràn la informació que els sol·liciten les autoritats competents d'un altre Estat membre sobre els prestadors que estiguen establits a Espanya.

2. Les autoritats competents espanyoles procediran a les comprovacions, inspeccions i investigacions sobre prestadors establits en el seu territori que els sol·liciten de manera motivada les autoritats competents d'un altre Estat membre i informaran estes dels resultats i, quan siga procedent, de les mesures adoptades.

3. Les autoritats competents espanyoles vetllaran pel compliment dels requisits imposats al prestador establert en territori espanyol, encara que el servici de què es tracte es preste o provoqe perjudi en un altre Estat membre.

4. Quan les autoritats competents d'un altre Estat membre sol·liciten a les autoritats competents espanyoles l'adopció de mesures excepcionals en casos individuals per motius de seguretat, a les quals es referix l'article 14 d'esta llei, amb relació a un prestador establert en territori espanyol, estes últimes comprovaran com més prompte millor si este prestador exercix les seues activitats de manera legal, així com els fets que van donar lloc a la petició. Les autoritats competents comunicaran de manera immediata, a través del seu punt de contacte, les mesures que han adoptat o previst o, si és el cas, els motius pels quals no han adoptat cap mesura.

Article 30. *Supervisió de prestadors establits en un altre Estat membre.*

1. Les autoritats competents espanyoles seràn responsables de la supervisió de l'activitat dels prestadors establits en altres estats membres que presten servicis en territori espanyol en relació amb els requisits sobre la lliure prestació de servicis que puguen imposar-se d'acord amb l'article 12.3 d'esta llei i en particular:

a) Prendran totes les mesures necessàries per a garantir que el prestador respecta els dits requisits.

b) Procediran a realitzar les comprovacions, inspeccions i investigacions necessàries per a supervisar el servici prestat.

2. En relació amb els requisits diferents dels mencionats en l'apartat anterior, en cas de desplaçament temporal d'un prestador establert en un altre Estat membre per a prestar

un servici, les autoritats competents espanyoles procediran, a petició motivada de les autoritats de l'Estat membre d'establiment, a les comprovacions, inspeccions i investigacions que siguen necessàries per a garantir l'eficàcia de la supervisió de les dites autoritats i consideren més adequades amb este fi.

3. En tot cas, les autoritats espanyoles competents podran, per iniciativa pròpia, procedir a comprovacions, inspeccions i investigacions «in situ», sempre que siguen proporcionades, no discriminatòries i no estiguen motivades pel fet que el prestador tinga el seu establiment en un altre Estat membre.

Article 31. *Mecanisme d'alerta.*

Si les autoritats competents tenen coneixement d'actes o circumstàncies específics de caràcter greu relatius a una activitat o a un prestador de servicis que puguen ocasionar perjudis greus per a la salut o la seguretat de les persones o el medi ambient en qualsevol part del territori de la Unió Europea, informaran immediatament els estats membres i la Comissió Europea a través del punt de contacte.

Article 32. *Informació sobre l'honorabilitat del prestador.*

1. A causa d'una sol·licitud motivada per les autoritats competents d'un altre Estat membre es comunicaran, respectant la legislació vigent, les mesures disciplinàries i sancions administratives fermes que hagen sigut adoptades per qualsevol autoritat competent espanyola, incloent-hi els col·legis professionals, respecte al prestador i que tinguen relació directa amb la seua activitat comercial o professional, bé perquè s'haja consentit en via administrativa, bé perquè han aconseguit fermesa davant de la jurisdicció contenciosa administrativa. També es comunicaran les condemnes penals i declaracions de concurs culpable que s'hagen dictat respecte al prestador i que tinguen relació directa amb la seua activitat comercial o professional, precisant si són o no fermes i, si és el cas, els recursos interposats i els terminis per a la resolució d'estos. La dita comunicació haurà de precisar les disposicions nacionals d'acord amb les quals s'ha condemnat o sancionat el prestador. L'aplicació de l'anterior haurà de fer-se respectant les normes sobre protecció de les dades personals i els drets garantits a les persones condemnades o sancionades segons l'ordenament jurídic espanyol, inclús per col·legis professionals.

2. L'autoritat competent espanyola comunicarà al prestador que esta informació ha sigut subministrada a una autoritat competent d'un altre Estat membre.

Disposició addicional primera. *Intercanvi electrònic d'informació.*

Les administracions públiques disposaran d'un sistema electrònic d'intercanvi d'informació entre estes i amb les dels altres estats membres que garantisca el compliment de les obligacions establides en esta llei.

Disposició addicional segona. *Inclusió d'altres tràmits en la finestra única.*

La finestra única podrà incorporar tràmits no inclosos en l'àmbit d'aplicació d'esta llei, entre els quals els que es realitzen davant de l'Agència Estatal d'Administració Tributària i la Tresoreria General de la Seguretat Social, i aquells altres que es consideren necessaris.

Disposició addicional tercera. *Comité per a la millora de la regulació de les activitats de servicis.*

Per a facilitar la participació de les administracions públiques en el procés de transposició a l'ordenament intern de la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als servicis en el mercat interior i en el marc del que estableix l'article 5, apartats 1 i 7, de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de Règim Jurídic de les Administracions Públiques i del Procediment Administratiu Comú, es crea un comité de cooperació multilateral, del qual formaran part l'Administració General de l'Estat, les

comunitats i ciutats autònomes i representants de l'Administració local. Este comitè tindrà com a objecte facilitar la cooperació per a la millora de la regulació de les activitats de servicis i, en particular, el seguiment i la coordinació de les actuacions que es duguen a terme en les diferents administracions per a la correcta transposició de la Directiva.

Disposició addicional quarta. *Notificació a la Comissió Europea.*

L'òrgan administratiu competent comunicarà al Ministeri d'Assumptes Exteriors i de Cooperació, abans de la seua aprovació i en els termes i per les vies que s'establisquen reglamentàriament, qualsevol projecte de norma legal o reglamentària en el qual es prevegen requisits de l'article 11.1 d'esta llei, incorporant una memòria justificativa en què es motive la seua compatibilitat amb els criteris de l'article 11.2, o requisits de l'article 12.2, incorporant una memòria justificativa en què es motive la seua compatibilitat amb els criteris de l'article 12.3, per a la seua posterior notificació a la Comissió Europea.

Disposició addicional quinta. *Règim d'infraccions i sancions.*

En cas d'incompliment de les obligacions d'informació i en matèria de reclamacions dels prestadors de servicis recollides en esta llei, quan els destinataris de la informació siguen consumidors i usuaris, s'aplicarà el règim d'infraccions i sancions previst en el títol IV del llibre I del Text Refós de la Llei General per a la Defensa dels Consumidors i Usuaris i altres lleis complementàries.

Disposició addicional sexta. *Impost General Indirecte Canari i Impost sobre la Producció, els Servicis i la Importació en les Ciutats de Ceuta i Melilla.*

Les referències fetes a l'Impost sobre el Valor Afegit han de considerar-se fetes, si és el cas, a l'Impost General Indirecte Canari o a l'Impost sobre la Producció, els Servicis i la Importació de les Ciutats de Ceuta i Melilla.

Disposició transitòria. *Règim transitori.*

1. Els procediments d'autorització iniciats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'esta llei es tramitaran i resoldran per la normativa vigent en el moment de la presentació de la sol·licitud. Si la tramitació i resolució es produïx a partir del 28 de desembre de 2009 i la normativa d'aplicació inclou requisits prohibits segons l'article 10 d'esta llei, estos no seran tinguts en compte per l'òrgan competent. No obstant això, l'interessat podrà, amb anterioritat a la resolució, desistir de la seua sol·licitud i optar per l'aplicació de la nova normativa.

2. Fins que no s'aprove el desplegament reglamentari a què es referix la disposició addicional quarta, referida a les notificacions a la Comissió Europea, estes es realitzaran a través de la Secretaria d'Estat per a la Unió Europea.

3. L'eventual revisió o avaluació de la normativa reguladora del procediment d'autorització no podrà constituir element per a la no-concessió de les autoritzacions sol·licitades.

Disposició derogatòria.

1. Queden derogades totes les disposicions del mateix rang o d'un rang inferior que s'oposen al que estableix esta llei.

2. No obstant això, les disposicions vigents a l'entrada en vigor d'esta llei que resulten incompatibles amb els capítols II, III, l'article 17.1 del capítol IV i els articles 24 i 25 del capítol V mantindran la seua vigència fins que siguen objecte de reforma expressa i, en tot cas, quedaran derogades el 27 de desembre de 2009.

Disposició final primera. *Títol competencial.*

Esta llei, que té caràcter bàsic, es dicta a l'empara del que estableix l'article 149.1.1a, 13a i 18a de la Constitució Espanyola.

Disposició final segona. *Incorporació de dret comunitari.*

Per mitjà d'esta llei, s'incorpora parcialment al dret espanyol la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als servicis en el mercat interior.

Disposició final tercera. *Habilitació normativa i compliment.*

1. Correspon a les administracions públiques competents, en el seu respectiu àmbit territorial, aprovar les normes de desplegament i execució d'esta llei.

2. S'autoritza el Govern perquè, en l'àmbit de les seues competències, dicte les disposicions reglamentàries necessàries per al desplegament i l'aplicació d'esta llei. En particular, el govern desplegarà reglamentàriament el que disposa la disposició addicional quarta, referida a les notificacions a la Comissió Europea.

Disposició final quarta. *Compensació de deutes en cas de responsabilitat per incompliment.*

Les administracions públiques que, en l'exercici de les seues competències, incomplisquen el que disposa esta llei o el dret comunitari afectat, donant lloc al fet que el Regne d'Espanya siga sancionat per les institucions europees, assumiran, en la part que els siga imputable, les responsabilitats que s'hagen derivat del dit incompliment. L'Administració de l'Estat podrà compensar el dit deute contret per l'Administració responsable amb la Hisenda Pública estatal amb les quantitats que haja de transferir a aquella, d'acord amb el procediment regulat en la Llei 50/1998, de 30 de desembre, de Mesures Fiscals, Administratives i de l'Orde Social. En tot cas, en el procediment d'imputació de responsabilitat que es tramite es garantirà l'audiència de l'Administració afectada.

Disposició final cinquena. *Adaptació de la normativa vigent.*

1. En el termini d'un mes a partir de l'entrada en vigor d'esta llei, el Govern sotmetrà a les Corts Generals un projecte de llei en què, en el marc de les seues competències, es procedisca a l'adaptació de les disposicions vigents amb rang legal al que disposa esta llei.

2. A fi de fer possible el compliment de l'obligació continguda en l'article 44 de la Directiva 2006/123/CE, del Parlament Europeu i del Consell, de 12 de desembre de 2006, relativa als servicis en el mercat interior, les comunitats i ciutats autònomes i les entitats locals comunicaran a l'Administració General de l'Estat, abans de 26 de desembre de 2009, les disposicions legals i reglamentàries de la seua competència que hagen modificat per a adaptar el seu contingut al que estableix la Directiva i la present llei.

3. L'obligació prevista en l'apartat anterior serà així mateix aplicable als col·legis professionals i a qualsevol autoritat pública, respecte de les disposicions de la seua competència, que es veguen afectades per esta llei.

Disposició final sexta. *Entrada en vigor.*

Esta llei entrarà en vigor en el termini de trenta dies a partir de l'endemà de ser publicada en el «Boletín Oficial del Estado», excepte el que preveuen els articles 17.2, 17.3, 17.4, 18 i 19 del capítol IV i el capítol VI, que entrarà en vigor el 27 de desembre de 2009.

Per tant,

Mane a tots els espanyols, particulars i autoritats, que complisquen esta llei i que la facen complir.

Madrid, 23 de novembre de 2009.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
JOSÉ LUIS RODRÍGUEZ ZAPATERO